

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 4.6.2007
COM(2007) 287 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

**относно прилагането на регламента относно NUTS
(Регламент (ЕО) № 1059/2003)**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

относно прилагането на регламента относно NUTS (Регламент (ЕО) № 1059/2003)

1. ЦЕЛ

Настоящият доклад се изисква съгласно член 8 от Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г. относно установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS)¹ (наричан по-долу „регламент относно NUTS“). Член 8 гласи:

„Отчет

Три години след влизане в сила на настоящия регламент, Комисията представя доклад пред Европейския парламент и пред Съвета относно неговото изпълнение.“

2. ДЕЙСТВИЯ, ОБХВАНАТИ ОТ ДОКЛАДА

Настоящият доклад обхваща всички действия, предприети за изпълнението на регламента относно NUTS. Първият период на прилагане бе осъществен през 2003 г. след приемането на регламента. Съгласно разпоредбите на регламента честотата на актуализиране на класификацията по NUTS е на всеки три години. Тази важна операция се проведе към края на 2006 г. Ето защо този доклад бе предвиден във времето така, че да може да я отрази изцяло.

Класификацията по NUTS е референтна рамка за всички регионални статистики в ЕС. Ето защо в този контекст е уместно да се докладва за предоставянето на регионална статистика от държавите-членки на Комисията, и по-специално на Евростат.

В съответствие с член 2, параграф 5, бе разгледан въпросът дали е целесъобразно регламентът относно NUTS да продължава да обхваща три териториални нива или е необходимо да се добавят още нива. Комисията представи съобщение до Европейския парламент и до Съвета по този въпрос, както се изисква в текста.²

На 1 май 2004 г. десет държави се присъединиха към Европейския съюз. Регламентът относно NUTS бе изменен така, че да обхваща и тези нови държави-членки, като този процес също е отражен в настоящия доклад.

И накрая, нормите по регламента относно NUTS предоставят насоки в рамките на дискусиите със страните кандидатки относно техните регионални класификации.

¹ ОВ L 154, 21.6.2003 г., стр. 1. Регламент, последно изменен с Регламент (ЕО) № 105/2007 на Комисията (ОВ L 39, 10.2.2007 г., стр. 1).

² Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно целесъобразността на определяне на правила, валидни за цяла Европа, за по-подробни нива в класификацията NUTS (COM(2005) 473 окончателен от 6.10.2005 г.).

3. ПРИЛАГАНЕ В БАЗИТЕ ДАННИ НА ЕВРОСТАТ

Евростат съхранява регионални данни в две среди: една оперативна база данни, в която се съхраняват данни за валидиране или се изчисляват съотношения и други производни показатели, и една база данни за разпространение, която е достъпна онлайн през интернет страницата на Евростат. Статистиката е достъпна безплатно за всички, освен когато има някакви особени причини за ограничаване на разпространяването на данните.

И двете бази данни трябваше да бъдат актуализирани с кодовете по NUTS от 2003 г. след тяхното приемане. Тъй като се разпространяват данни само за съществуващите региони, всички кодове, премахнати през 2003 г., трябваше да бъдат извадени от базата данни. Доколкото това бе възможно, статистиката, свързана с премахнатите кодове, бе преместена или конвертирана съгласно новите кодове по NUTS в базата данни.

На 20 ноември 2003 г. базите данни на Евростат бяха прехвърлени от предходната версия (NUTS 1999, основана на неофициално споразумение) към версията на NUTS от 2003 г.

От 2003 г. нататък кодът по NUTS бе предефиниран така, че дължината му да бъде еднаква за всички региони на едно и също ниво по NUTS - нещо, което преди не съществуваше. Това е оперативно подобрение, тъй като улеснява идентифицирането и подреждането на регионите по NUTS в статистически таблици.

4. РЕГИОНАЛНА СТАТИСТИКА

Държавите-членки предоставят регионална статистика на Евростат в съответствие с класификацията по NUTS в редица области. След валидирането им данните се разпространяват онлайн през интернет страницата на Евростат.

В някои области държавите-членки са правно задължени да предоставят регионални данни, докато в други — осигуряват такива по силата на неофициални споразумения. Повечето от данните се събират на ниво 2 по NUTS. Малък брой таблици се подават на по-подробното ниво 3 по NUTS.

След всяка промяна в регионалната класификация държавите-членки трябва да преизчислят данните на базата на новата класификация. През 2003 г. бяха направени промени по NUTS в пет от тогавашните 15 държави-членки на ЕС. Следователно могат да се направят проверки дали тези държави като цяло са подали исторически данни за регионите, които са предефинирани през 2003 г.

В случаите на съединяване на региони бе относително лесно да се съберат статистически данни за новия регион по NUTS. В случаите, когато даден регион е бил разделен или границите между регионите са били преместени, за Евростат се оказа невъзможно да направи преизчисляване на базата на наличните данни. От засегнатите държави-членки бе поискано да предоставят преизчислените данни, ако това изобщо е възможно. В случаите на извадкови проучвания често е невъзможно регионалните данни да бъдат преизчислени ретроспективно, тъй като форматът на проучването, включително размерът на извадката във всеки (стар) регион, не позволява подобно преизчисляване. Ето защо е неизбежно възникването на пропуски в базата данни след промените в регионите по NUTS.

Необходимо е да се отбележи още, че регионалните данни от преброяването на населението и на жилищата през 2000/2001 г. бяха събрани на базата на регионалната класификация, която бе в сила по времето на провеждане на преброяването (както за

старите, така и за новите държави-членки). Евростат положи усилия да прекодира тези данни в съответствие с настоящата NUTS (от 2003 г.). В повечето случаи това бе осъществимо. В някои случаи от статистическата служба в съответната държава бе поискано да представи преработени таблици, преизчислени на базата на регионалната класификация от 2003 г.

5. ДОПЪЛНИТЕЛНИ НИВА ПО NUTS

Класификацията по NUTS обхваща три йерархични нива. Съгласно член 2, параграф 5 от регламента относно NUTS Комисията трябва да изпрати съобщение до Европейския парламент и до Съвета относно възможността за въвеждане на по-подробни нива в регламента относно NUTS. Комисията обсъди този въпрос с държавите-членки и като следствие от това изпрати съобщение (COM(2005) 473), което представя следните изводи:

Комисията стигна до заключението, че на настоящия етап няма основание да се въвежда допълнително ниво на регионалната класификация в рамките на регламента относно NUTS. Усилията трябва да се съсредоточат върху статистическата информация, налична на съществуващите нива по NUTS, с оглед на консолидиране в разширения ЕС, постигане на качествени подобрения и получаване на допълнителни регионални данни там, където това е необходимо за съответните области на политиката.

Също така на неофициално равнище хармонизирането на ниво местна административна единица (LAU) 1 (което е в основата на ниво 3 по NUTS) трябва да се подкрепя активно от Комисията на европейско равнище. Това ще доведе до интензивен обмен на становища между статистическите служби, насърчаван и подкрепян от Комисията, както и до изработване на насоки за хармонизиране на понятията и дефинициите за региони от ниво LAU 1.

Предлага се да се направи нова повторна оценка на ситуацията в определен бъдещ момент. Възможен подходящ момент би настъпил някъде след 2008 г.

6. РАЗШИРЯВАНЕ НА ЕС

Разширяването на ЕС с десет нови държави-членки на 1 май 2004 г. породило необходимост от изменение на приложения 1-3 към регламента относно NUTS, така че да се обхванат всичките 25 държави-членки.

През 2005 г. Европейският парламент и Съветът приеха регламент за изменение.³ Процедурата за приемане на този регламент за изменение отне много повече време и усилия, отколкото бе предвидено първоначално, поради броя на засегнатите страни. Един от основните проблеми се изразяваше в това, че някои от новите държави-членки направиха предложения за актуализиране на техните региони по NUTS в много късен етап (през април 2004 г.). Независимо от това всички предложения бяха включени.

Някои от присъединилите се държави бяха приели собствено национално законодателство относно регионални статистически класификации. Това

³ Регламент (ЕО) № 1888/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1059/2003 за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS) поради присъединяването на Чешката република, Естония, Кипър, Латвия, Литва, Унгария, Малта, Полша, Словения и Словакия към Европейския съюз (ОВ L 309, 25.11.2005 г., стр. 1).

законодателство не засяга регионалната административна структура в тяхната страна, а представлява чисто статистическа класификация, която дублира NUTS. Такова национално законодателство е излишно, тъй като регламентът относно NUTS е пряко приложим във всички държави-членки. Освен това опитът на Комисията показва, че подобно „паралелно“ законодателство относно класификацията за регионална статистика съществено усложнява нещата. По-специално, ако Комисията бъде принудена да внесе промени в регионалната класификация, така че да я приведе в съответствие с правните ангажименти и политиката на ЕС, държавите-членки също ще бъдат принудени да отменят своите национални законодателства по въпроса. В бъдеще на страните кандидатки настоятелно ще се препоръчва да не приемат подобно законодателство.

7. ПРОЦЕС НА АКТУАЛИЗИРАНЕ НА РЕГЛАМЕНТА ОТНОСНО NUTS

В член 5 от регламента относно NUTS се постановява как може да бъде актуализирана класификацията по NUTS. Основният подход обаче, е класификацията по NUTS да се запази възможно най-стабилна, за да се избегнат прекъсвания в статистическите поредици от периоди. Ето защо измененията в класификацията по NUTS могат да се правят не по-често от един път на всеки три години. Изключение от тригодишния период се допуска в случай на цялостна административна реорганизация в дадена държава-членка, тъй като всяка подобна реорганизация би създала невъзможност или големи затруднения за статистическата служба в съответната държава да продължи да предоставя статистика на базата на остаряла регионална класификация. Друго изключение се допуска за минимални промени в границите на регионите: промени в границите, водещи до промяна с по-малко от 1 % в броя на населението в най-малкия от засегнатите региони, не е необходимо да се третира като изменение в класификацията NUTS.

След юни 2003 г. в никоя държава-членка не е извършвана реорганизация по смисъла на член 5, параграф 4. Бяха внесени някои минимални промени в границите между някои региони по NUTS.

Тригодишният мораториум върху промените в класификацията по NUTS означаваше, че първото преразглеждане бе възможно през 2006 г. От Комисията бе поискано да направи предложения за актуализиране на класификацията по NUTS въз основа на информация, подадена от държавите-членки, и като вземе предвид нуждите на политиките на отделите в Комисията, така че тези предложения да бъдат приети през „втората половина от календарната година“. Цялостният процес за подобно преразглеждане и процедурата, съгласно която държавите-членки уведомяват Комисията за всички промени, които желаят да внесат в класификацията по NUTS, бяха финализирани с държавите-членки в рамките на редовните срещи на работната група за регионална и градска статистика към Евростат през 2005 г. На практика преразглеждането на класификацията води само до изменение в приложенията към регламента.

В най-общ план, като се има предвид, че регламентът относно NUTS се отнася за статистиката, отговорността за координирането на управлението на регионалната класификация се възлага на статистическата служба във всяка държава-членка. Същевременно държавите-членки са задължени да уведомяват официално Комисията за всички промени, които желаят да предложат, с писмо от техния постоянен представител в ЕС.

Като резултат от гореописания процес бяха предложени изменения в европейската регионална класификация (NUTS) в следните 12 държави-членки: **Белгия, Чешката република, Дания, Германия, Испания, Италия, Нидерландия, Полша, Финландия, Словения, Швеция и Обединеното кралство.** Само Дания, Словения и Швеция са засегнати изцяло; във всички останали държави промените са ограничени в определени региони. Предложените от Португалия преразглеждания не бяха приети от Комисията, тъй като се прецени, че противоречат на някои разпоредби на регламента.

Новата класификация по NUTS ще се прилага за данни, предоставени след 1 януари 2008 г. От тази дата предоставените статистически данни трябва да съответстват на новата класификация по NUTS 2006.

На своето заседание на 16 ноември 2006 г. статистическият програмен комитет одобри проект за регламент на Комисията съгласно процедурата по „комитология“.

Проекторегламентът бе предаден в Европейския парламент по силата на неговото право на контрол (член 5, параграф 4 от Решение 1999/468/ЕО на Съвета) на 5 декември 2006 г. и в крайна сметка бе приет от Комисията на 1 февруари 2007 г.⁴

Обобщение

Като цяло процесът на преразглеждане на регионалната класификация протече успешно, но трябва да бъдат направени някои процедурни промени за следващото преразглеждане през 2009 г. На първо място, за да се осигури пълна яснота относно намеренията на всяка държава-членка, ще се изисква специален отговор от всяка държава-членка, в който ясно да се посочва дали тя възнамерява да предлага някакви промени. По този начин ще се избягват проблеми за в бъдеще, свързани с яснотата на техните намерения. На второ място и още по-важно, с оглед преразглеждането на „процедурата по комитология“ и по-специално увеличаването на времето, отпуснато за „правото на проверка“ на Европейския парламент, процесът на преразглеждане ще трябва да започва много по-рано през годината, а срокът за приключването му — да бъде съобразен с това.

8. СТРАНИ КАНДИДАТКИ

От май 2004 г. насам пет страни кандидатки са водили разговори с Евростат относно техните регионални класификации за статистически цели. Докато те са все още само страни кандидатки, се постигна съгласие по класификация на „статистическите региони“, която да улесни събирането на сравними регионални статистически данни през целия процес на присъединяване. За да определи тези региони и да направи оценка на всички предложени промени, Евростат взема под внимание разпоредбите в регламента относно NUTS и по-специално праговете на брой на населението, посочени в член 3, параграф 2.

България и Румъния вече постигнаха съгласие за статистическите региони преди окончателното одобрение на регламента относно NUTS през 2003 г. Някои от тези региони не съответстваха напълно на регламента (член 3, параграф 2). В рамките на подготовката за присъединяването им към ЕС Евростат проведе задълбочени дискусии с България и с Румъния за привеждане на статистическите региони в тези страни в по-

⁴ Регламент (ЕО) № 105/2007 на Комисията от 1 февруари 2007 година за изменение на приложенията към Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета относно установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS) (ОВ L 39, 10.2.2007 г., стр. 1).

пълно съответствие с разпоредбите на регламента относно NUTS. В случая на Румъния предприєдинителните програми на Комисията за регионална подкрепа, основани на приетите временни дефиниции за статистически региони от ниво 2, се противопоставиха на всякакво преразглеждане при присъединяването, по-специално с оглед осигуряване на сравнима регионална статистика, обхващаща периодите преди и след присъединяването. Това ще бъде преразгледано в рамките на следващия кръг на актуализиране.

Хърватия, от която бе поискано да въведе регионална статистическа класификация съгласно споразумението за стабилизация и асоцииране, направи редица предложения в тази насока. Първите две бяха отхвърлени от Комисията, тъй като (неадминистративните) региони от ниво 2 не съответстваха на критериите за размер в член 3, параграф 2 от регламента относно NUTS. Третото предложение бе прието от Комисията, но по-късно бе оттеглено от Хърватия. Впоследствие бе изпратено друго предложение, което понастоящем е прието от Комисията.

Бившата югославска република Македония изпрати до Евростат две предложения за регионална статистическа класификация. И в двете бяха включени редица неадминистративни региони от ниво 3, един от които е прекалено малък и не отговаря на изискванията на член 3, параграф 5. Критериите за такива неадминистративни единици са по-ограничителни, отколкото тези за административни единици. Като следствие от това и двете предложения бяха отхвърлени от Комисията на базата на член 3, параграф 2.

Турция вече бе постигнала временно споразумение за статистическите региони още преди влизането в сила на регламента относно NUTS през 2003 г. Окончателната класификация на регионите по NUTS, която следва да бъде приета при присъединяването, все още е предмет на преговори и споразумения в рамките на процеса по присъединяване.

9. ДРУГИ СТРАНИ И ТЕРИТОРИИ

Споразумението за Европейското икономическо пространство не се прилага за регионалната статистика. Исландия, Лихтенщайн и Норвегия вземат предвид критериите, установени с регламента относно NUTS, но не са правно обвързани с него. Споразумението между ЕС и Швейцария покрива регионалната статистика в някои области.

От време на време в Евростат се получават потребителски искания за регионални данни, базирани на класификация, подобна на NUTS, за други нечленуващи в ЕС страни или територии. Евростат не е успявала да отговори на подобни искания въпреки нуждата, възникнала вследствие на инициативи на ЕС като програмата „Сократ“, програмата „Интеррег“ или регионалната политика.

- Програмата „Сократ“, управлявана от Генерална дирекция „Образование и култура“, се нуждае от регионална класификация в страните от програмата „КАРДС“ в Западните Балкани и в отвъдморските територии на държавите-членки (Решение 2001/822/ЕО на Съвета от 27 ноември 2001 година за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейската общност).
- Програмите „Интеррег“ разширяват външните граници на ЕС и включват региони в страни като Украйна, Молдова или Русия. Тъй като в тези страни не са определени региони по NUTS, регионите, допустими за тази програма, бяха определени *ad hoc*.

- В географски план регламентът относно NUTS се прилага към икономическата територия, определена в регламента относно ESA(95) (точки 2.05 и 13.07)⁵, която следователно изключва някои по-особени територии като Гибралтар или връх Атон от класификацията по NUTS.

10. РАЗПРОСТРАНЕНИЕ

Пълният списък на регионите, включващ кодовете и наименованията, е достъпен на сървъра за класификации RAMON на интернет страницата на Евростат. По този начин информацията за класификацията по NUTS е достъпна за възможно най-широка аудитория.

Освен списъка с региони, на интернет страницата има уводни и обяснителни текстове за NUTS и два раздела с карти, показващи границите на регионите. Линкът към началната страница е:

<http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nuts/>.

Евростат публикува през 2003 г. брошура с класификацията по NUTS и карти на регионите, която през 2004 г. излезе в редактиран вариант, съдържащ всички региони по NUTS в 25-те държави-членки на ЕС. Тази брошура се разпространяваше в Евростат и сред статистици от държавите-членки, които са основните лица за контакт с Евростат за предоставяне на регионална статистика. Брошурите са достъпни и в PDF формат на интернет страницата на Евростат на адрес:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1073,1135281,1073_1135295&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_product_code=KS-BD-04-005.

На срещите на работните групи за Европейската статистическа система, които са основният форум за дискусии за NUTS със статистическите служби на държавите-членки, Евростат нееднократно е представяла класификацията по NUTS и нейните норми, по-специално във връзка с промени в NUTS. Също така бяха направени представяния по редица други теми (например географски информационни системи и статистика, демография, туристическа и транспортна статистика) пред работните групи и пред служители на някои ГД за политики на Комисията.

11. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Регламентът относно NUTS функционира в рамките на Европейската статистическа система и изпълнява основното си предназначение като рамка за регионална статистика на европейско равнище.

Съображение 8 от регламента относно NUTS изтъква намерението за осигуряване на стабилност на номенклатурата. За някои области на регионалната статистика всяка промяна в класификацията по NUTS поражда съществени проблеми, свързани с поддържането и преизчисляването на статистическите данни. По тази причина Комисията възприе рестриктивен подход в своите предложения за промени в регионите по NUTS.

Въпросът за добавяне на допълнителни регионални нива в регламента относно NUTS бе проучен задълбочено, включително и чрез изискваните консултации с държавите-

⁵ Регламент (ЕО) № 2223/96 на Съвета от 25 юни 1996 година относно Европейската система от национални и регионални сметки в Общността (ОВ L 310, 30.11.1996 г., стр. 1).

членки. Пред Европейския парламент и пред Съвета бе представено съобщение по тази тема. Заключение то бе, че този път не е целесъобразно да се добавят допълнителни нива в регламента относно NUTS. Този въпрос следва да се преразгледа в даден момент след 2008 г..

В рамките на дискусиите със страните кандидатки разпоредбите в регламента относно NUTS бяха използвани за насърчаване на засегнатите страни да съобразят своите предложения с една по-хармонизирана европейска регионална класификация.

Преразглеждането на регламента относно NUTS протече гладко, но в рамките на кръга на преразглеждане през 2009 г. ще бъдат внесени незначителни промени, които да укрепят този процес.